

نظرات تجمعی در خصوص نحوه تعامل دستگاه های اجرایی با اتاق و تشکل های اقتصادی در

اجرای ماده ۳ و ۲۳ و سایر احکام قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

عنوان گزارش: نظرات تجمیعی کمیسیون های تخصصی در خصوص نحوه تعامل دستگاه های اجرایی با اتاق و تشکل های اقتصادی در
اجرای ماده ۳ و ۲۳ و سایر احکام قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
انتشار: امور کمیسیون های تخصصی اتاق ایران
شماره گزارش: ۱۹۰۰۱۸
تابستان ۱۴۰۰

فہرست

۳

کمیسیون اقتصاد کلان

۶

کمیسیون حقوقی و حمایت قضایی و مقرراتی

کمیسیون اقتصاد کلان

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، در ۱۶ بهمن ۱۳۹۰ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. مهم‌ترین اهداف این قانون که با رویکرد رفع موانع تولید و سرمایه‌گذاری در قالب ۲۹ ماده (۵۳ حکم) تدوین شده، عبارتند از: الزام مسئولان به مشورت با فعالان اقتصادی پیش از تصمیم‌گیری اقتصاد، شفاف‌سازی اطلاعات و آمار مورد نیاز فعالان اقتصادی، اثبات و قابل پیش‌بینی کردن تغییر سیاست‌ها، تصمیم‌ها و رفتارهای مسئولان اقتصادی. بخش خصوصی با وجود مطالبه‌گری برای رفع موانع تولید، هنوز موفق به ایجاد نهادها و سازوکارهای لازم برای ارائه نظرات و پیگیری بازخورد مطالبات فعالان اقتصادی در تدوین یا اصلاح قوانین و مقررات مربوط نشده است. با وجود تصریح مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و علاوه بر آنها، تأکید مجدد ماده (۶۰) «قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور»، همچنان از نظرات تشکلهای بخش خصوصی به‌نحو بایسته و نظام‌مند در نظام مقررات‌گذاری کشور استفاده نمی‌شود. به طور کل دو عامل اصلی اجرا نشدن احکام قانونی با هدف حمایت از تولید در سال‌های اخیر، عبارتند از: نخست، عدم ثبات قوانین و مقررات در کشور و اصلاحیه‌ها و الحاقیه‌های مکرر و زود هنگام برای هر یک از قوانین و مقررات و به تبع آن، تورم قوانین و مقررات و دوم، عدم دریافت نظرات ذی‌نفعان هر مقرر و به‌ویژه فعالان اقتصادی و تبعاً، عدم اطلاع از مواضع آنها توسط تدوین‌کنندگان طرح‌ها و لوایح قانونی. اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی اصفهان به صورت مستمر میزان اجرایی شدن مواد این قانون را رصد و پایش می‌کند. براساس گزارش هفتاد و دومین جلسه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان اصفهان در اسفندماه سال ۱۳۹۷، میزان اجرایی شدن مواد قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار به شرح جدول ذیل است:

عملکرد	گزارش مرکز پژوهش‌های اقتصادی مجلس شورای اسلامی		گزارش کمیته کارشناسی شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی اصفهان	
	ملی	درصد	استانی	درصد
اجرا شده	۹	٪۱۷	۲۴	٪۴۵
اجرای ناقص	۱۹	٪۳۶	۱۳	٪۲۵
اجرا نشده	۲۵	٪۴۷	۱۶	٪۳۰

ایرادات وارده بر طرح اصلاح قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده ۳ مکرر آن
 نتایج حاصل از تجمیع نقطه نظرات و پیشنهادات مشاوران و خبرگان حوزه‌های تخصصی کمیسیون‌ها در خصوص طرح اصلاح قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ماده ۳ مکرر این قانون به شرح ذیل می‌باشد:

۱- در ابتدا پیشنهاد می‌گردد، نام کسب و کار در قانون به کار و کسب اصلاح گردد.

۲- به منظور پیشگیری از دوباره کاری و اتلاف وقت پیشنهاد می‌گردد، دستگاه‌های دولتی در هنگام تدوین بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مرتبط با محیط کسب و کار، در جلسات کارشناسی مربوطه از بخش خصوصی دعوت به عمل آورند تا در فضایی تعاملی و با در نظر گرفتن دغدغه‌های طرفین، تصمیمات بهتری گرفته شود، این در حالی است که متأسفانه در طرح جدید ارایه شده به مجلس، عملاً ابزار پیشگیرانه اعمال نظرات بخش خصوصی پیش از تصویب قوانین و مقررات نادیده گرفته شده است.

۳- رعایت محدودیت‌های زمانی مطرح شده در طرح نمایندگان و بسط نظرخواهی از تشکل‌های اقتصادی سراسری و سایر وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های اجرایی از جمله وزارتخانه‌های صنعت، معدن و تجارت و تعاون، کار و رفاه اجتماعی و نیز سازمان ملی استاندارد، سازمان دامپزشکی، گمرک و سایر دستگاه‌های ذیربط و مؤثر در محیط کسب و کار، علاوه بر اتاق‌های بازرگانی، تعاون و اصناف پیش از ارایه طرح‌ها و قوانین به مجلس موجب قدرت بخشی به مطالبات بخش خصوصی می‌شود.

۴- با توجه به تعدد دستگاه‌های دولتی و تکثر بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های دستگاه‌های مذکور، آگهی عمومی در سایت این دستگاه‌ها نمی‌تواند هدف مورد نظر قانون‌گذار را تأمین نماید. بنابراین پیشنهاد می‌گردد که دستگاه‌های دولتی پیش‌نویس بخشنامه‌ها و آیین‌نامه‌های مورد نظر خود را با ارسال مکاتبه رسمی در اختیار اتاق‌ها و تشکل‌های اقتصادی سراسری قرار دهند و یا دولت، سامانه یکپارچه‌ای را طراحی نماید که همه وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و دستگاه‌های صادرکننده، پیش‌نویس خود را در آن بارگذاری نمایند و تاریخ بارگذاری، ملاک شروع فرجه یک هفته‌ای جهت هرگونه اعتراض احتمالی باشد، همچنین اعتراض یا طرح شکایت و نمایش مراحل رسیدگی نیز از طریق همین سامانه صورت پذیرد.

۵- فرایند رسیدگی به اعتراض نیز دارای ابهام است. چنانچه در مرحله اول اعتراضی پذیرفته شود و توسط دستگاه صادرکننده اصلاح گردد، اما مورد تأیید وزیر اقتصاد قرار نگیرد، در چنین شرایطی تکلیف قانون مشخص نیست. در چنین شرایطی پیشنهاد می‌شود که امکان طرح شکایت به معاون اول قوه‌های مجریه یا قضائیه فراهم گردد و یا اینکه وزیر اقتصاد با ذکر دلایل عدم تأیید، پیش‌نویس را به دستگاه صادرکننده، صرفاً جهت اصلاح و طی مجدد مراحل این ماده، عودت نماید و یا در شرایطی که وزیر اقتصاد هیچ‌گونه واکنشی نسبت به اعتراض انجام ندهد، می‌بایست امکان طرح شکایت به هر کدام از معاون اول قوه‌های مجریه یا قضائیه توسط معترضین لحاظ گردد. از دیگر نواقص موجود در فرآیند رسیدگی به اعتراض، امکان طرح شکایت به طور همزمان به معاون اول قوه مجریه و قضائیه می‌باشد که در صورت صدور احکام متفاوت و حتی متناقض توسط هر کدام از معاونین محترم، مبنای اجرای حکم مشخص نخواهد بود. بنابراین پیشنهاد می‌گردد، امکان شکایت همزمان به معاون اول مجریه و معاون اول قضائیه وجود نداشته باشد و به طور مثال در ابتدا به معاون اول مجریه شکایت ارجاع گردد و در صورت عدم پاسخ مناسب (که باید تعریف شود) در مهلت مشخص، شکایت به صورت خودکار به معاون اول قضائیه ارجاع شود.

۶- پیشنهاد می‌گردد در خصوص خسارات احتمالی به ذی‌نفعان کار و کسب ناشی از عدم اصلاح پس از اعتراض که در مرحله شکایت اعتراض به تأیید رسیده باشد، بالاترین مقام دستگاه صادرکننده در مراجع ذی‌صلاح مورد مؤاخذه قرار گیرد. نفس پاسخگو کردن دستگاه‌های اجرایی در خصوص اجرای قانون و افزایش اطلاع‌رسانی و شفافیت موضوعی پسندیده است ولی درج این موارد سلبی در یک قانون با رویکرد ایجابی مناسب نیست.

- ۷- الزام ارگان های اجرایی به رعایت کامل قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و همچنین ایجاد ضمانت اجرا و پیش بینی مجازات های مشخص در قانون برای قوانین و مقررات مذکور امری ضروری است. ضمن آنکه اکثر موضوعات مورد اشاره در مقررات دیگر کشور درج شده اند. لذا لازم است این پیشنویس از لحاظ نگارش تقنینی مورد بازنگری کامل قرار گیرد.
- ۸- ایجاد ساز و کاری برای رصد مستمر جلسات مرتبط با محیط کسب و کار در اتاق ایران توسط اتاق های سراسر کشور یکی دیگر از عوامل مؤثر برای جلوگیری از زیر پا گذاشتن قوانین مربوط به بهبود محیط کسب و کار می باشد.
- ۹- با توجه به این که قابلیت ارائه دادخواست ابطال تصمیمات یک جانبه دستگاه اجرایی و دولت توسط هر شهروند ایرانی، تشکل یا هر سازمانی به دیوان عدالت اداری وجود دارد و از سوی دیگر سیستم دولتی مانع ورود بخش خصوصی جهت اخذ تصمیمات می شود، لذا ایجاد مکانیزمی مشخص در بخش خصوصی جهت انتقال تجارب و تجمیع نقطه نظرات و تبدیل آن ها به متن قابل دادخواست توسط واحد حقوقی و انعکاس نظرات کارشناسی به دیوان عدالت اداری امری ضروری است که منجر به کاهش موازی کاری در بخش خصوصی می گردد و در اجرای احکام صادره در خصوص قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار بسیار مؤثر می باشد. از سوی دیگر، اعتراض اولیه به پیش نویس (آیین نامه، دستورالعمل، بخش نامه، ابلاغیه وزارت خانه ها، سازمان ها یا سایر دستگاه های تصریح شده) طی یک هفته پس از اطلاع رسانی یا آگهی شدن، فقط توسط اتاق های بازرگانی، تعاون، اصناف و خانه های سطح کشور به عنوان معترض / معترضین چهارگانه، امکان پذیر شده است و نه توسط سایر اشخاص حقیقی یا حقوقی، در حالی که امکان طرح شکایت در صورت عدم واکنش وزیر اقتصاد به اعتراض، توسط هر شخص حقیقی یا حقوقی، به رسمیت شناخته شده است که تداعی کننده نوعی عدم انسجام است.
- ۱۰- مدت زمان مجاز اعلام شده جهت اعتراض به پیش نویس دارای ابهام می باشد و مشخص نشده است که یک هفته مهلت زمانی مدنظر از زمان اطلاع رسانی یا آگهی شدن در نظر گرفته شده است یا خیر. از سوی دیگر اطلاع رسانی به اعضای تشکل های بخش خصوصی و نظرخواهی از ایشان مستلزم وقت بوده و بررسی آیین نامه ها و بخشنامه ها که غالباً تخصصی هستند، نیاز به صرف وقت کافی دارد. لذا پیشنهاد می گردد محدوده زمانی اعتراض حداقل به ده روز پس از اطلاع رسانی یا آگهی شدن افزایش یابد.
- ۱۱- اگر چه بهبود شاخص های کسب و کار مستلزم اجرای قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار می باشد اما تغییر در سایر مقررات نیز در این راستا ضروری است. به طور مثال، سؤالات مرتبط با شاخص حمایت از سرمایه گذاران خرد جهت بررسی رتبه شاخص های کسب و کار مرتبط با شرکت های با مسولیت محدود می باشد، این در حالی است که در حال حاضر در ایران شرکت های سهامی بخش عمده ای از شرکت های تجاری را تشکیل داده اند و با تغییر سنجش از شرکت های محدود به شرکت های سهامی می توان منجر به ارتقاء رتبه گردید. یکی دیگر از شاخص هایی که در رتبه بندی لحاظ می گردد، در خصوص ورشکستگی و احیاء واحدها است که ابعاد منفی موضوع و مسائل سیاسی مانع از ارزیابی درست این شاخص می گردد و یا در خصوص شاخص سهولت سرمایه گذاری و اخذ مجوزها با ابعاد منفی از جمله ایجاد رانت و ایجاد شرکت های صوری و کاغذی مواجه می شویم.
- ۱۲- با توجه به آن که سابقه طرح اصلاح قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در ۶ ماده تقدیم مجلس گردیده است و طی آن مواد ۵، ۷، ۱۸، ۲۲ و ۲۹ قانون را اصلاح کرده و یک ماده نیز به این قانون اضافه نموده است، در واقع این طرح تبصره و بندهای متعددی را به متن قانون فعلی اضافه نموده است. این در حالی است که موضوعات مطرح شده در اکثر این تبصره های

افزافه شده با صدر ماده مربوطه بی ارتباط است که از جمله این موارد می توان به افزودن تبصره های ۱ و ۲ به ماده ۲۲ قانون اشاره کرد. حال آنکه تبصره ها در راستای شفاف سازی ماده قانونی آورده می شوند. به جز تبصره های اضافه شده در مواد ۱ و ۳ این طرح در خصوص انتخابات تشکلهای قانون گذاری کرده است، در سایر تبصره ها در خصوص مصداق های جرم و نحوه شکایت از متخلفان و مجازات صحبت شده است که کلیه موارد می توانست در قالب طرحی جدید و یا اصلاح قانون دیگری مطرح می شد. در واقع این اصلاحات راهگشای مشکلات تولید و کار و کسب نخواهد بود و هرنوع اصلاح قانونی از این دست، ممکن است در صحن علنی مجلس با تغییرات دیگری مواجه شود که قابل جبران نیست.

کمیسیون حقوقی و حمایت قضایی و مقرراتی

قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار از قوانین مترقی جمهوری اسلامی می باشد که در سال ۱۳۹۱ و با هدف استفاده از ظرفیت های بخش خصوصی و تشکلهای اقتصادی و صنفی و شناسایی حقوق بخش خصوصی و الزام دستگاه های اجرایی به رعایت پاره ای از حقوق این بخش تصویب شده است.

هرچند که نقش بخش خصوصی در اقتصاد جوامع مختلف از بدیهیات غیرقابل انکار است و عملاً سکان اقتصاد کشورها در اختیار این بخش بوده و دولت ها صرفاً در مقام سیاست گذاری و تنظیم گری و نظارت ایفای نقش می نمایند. ولی این امر در کشور ما برعکس است و عمده مدیریت و مالکیت اقتصاد کشور در اختیار بخش دولتی بوده و بخش خصوصی کشور نقش چندانی در این میان ندارد و متأسفانه دولت نیز علی رغم شعارهای رسمی خود، علاقه ای به گسترش نقش بخش خصوصی در اقتصاد کشور نداشته بلکه اصرار بر حفظ وضعیت موجود نیز دارد. کما اینکه قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار که شامل حداقل حمایت هایی از حقوق مسلم بخش خصوصی می باشد در این حد نیز به مذاق دولت وقت خوش نیامد به نحوی که از ابلاغ آن امتناع کرده و در نتیجه رئیس مجلس شورای اسلامی در اجرای تبصره یک ماده یک قانون مدنی راساً نسبت به ابلاغ آن اقدام نموده است. از جمله موضوعات مهم قانون موصوف احکام موضوع ۲، ۳، ۲۴، ۲۳ و ۲۹ قانون مزبور می باشد.

۱- مواد ۲ و ۳:

ماده ۲: دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها، نظر کتبی اتاق ها و آن دسته از تشکلهای ذیربطی که عضو اتاق ها نیستند اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم گیری دعوت نماید.

ماده ۳: "دستگاه های اجرایی مکلفند هنگام تدوین یا اصلاح مقررات بخشنامه ها و رویه های اجرایی نظر تشکلهای اقتصادی ذیربط را استعلام کنند و مورد توجه قرار دهند".

هرچند منظور و هدف قانونگذار در مواد مذکور کاملاً روشن و واضح است و به موجب آن دولت و دستگاه های اجرایی مکلف گردیده اند که حداقلی از حقوق بخش خصوصی و فعالان اقتصادی را رعایت نموده و در تنظیم و تدوین ضوابط و مقررات حوزه کسب و کار که محل و عرصه اصلی فعالیت آنها می باشد، نظرات تشکلهای اقتصادی را به عنوان کنشگران اصلی این حوزه استعلام و به آنها توجه نمایند. لیکن با وجود صراحت حکم قانونی مربوطه، متأسفانه احکام موضوع مواد موصوف به نحو مطلوب و مناسب اجرا نگردید، به نحوی که معاون اول محترم ریاست جمهوری ناچار به صدور بخشنامه شماره ۵۲۲۰۷/۱۳۸۸۸۱ مورخ ۱۳۹۵/۱۱/۰۹ شده و طی آن با یادآوری مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار بر لزوم بهره گیری از نظر تشکلهای اقتصادی غیر دولتی در تدوین و اصلاح بخشنامه ها و رویه های اجرایی و سایر مقررات دولتی تاکید می نمایند.

با وجود صراحت قانون و علیرغم صدور بخشنامه مذکور از سوی معاون اول محترم ریاست جمهوری باز هم دستگاه‌های اجرایی و دیگر مخاطبین بخشنامه مذکور از اجرای مطلوب آن خودداری نمودند تا جایی که این بار معاون حقوقی محترم ریاست جمهوری طی بخشنامه شماره ۴۶۵۲۳ مورخ ۱۳۹۸/۰۴/۱۹ ضمن تأکید مجدد بر رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، دستگاه‌های اجرایی را مکلف نموده که "در راستای تضمین موارد فوق الذکر، به همراه پیشنهاد تدوین و یا اصلاح قوانین، مقررات، رویه‌ها، پیشنهادها و نظرات دریافتی از تشکل‌های ذیربط و گزارش توجیهی پذیرش یا در بهره‌گیری از آنها در پیش‌نویس مصوبات مزبور را به مرجع تصمیم‌گیرنده ارسال نمایند. در ادامه نیز دستگاه‌های اجرایی مخاطب بخشنامه موصوف مکلف گردیده‌اند که گزارش سالیانه عملکرد خود را در اجرای بخشنامه مورد نظر انواع مستندات آن به معاونت حقوقی رئیس جمهوری اعلام نمایند. ولی با وجود این متون و احکام صریح قانونی و بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های الزام آور مذکور، متأسفانه دستگاه‌های اجرایی توجه چندانی به آن نداشته و حتی هیئت وزیران هم در مصوبات خود مفاد قانون مذکور و بخشنامه معاون حقوقی رئیس‌جمهور را به نحو مطلوب رعایت نکرده و کماکان مصوبات خود را بدون جلب نظر اتاق بازرگانی و یا دیگر تشکل‌های اقتصادی ذیربط طرح و تصویب می‌نمایند.

این عملکرد و رفتار هیئت وزیران و دستگاه‌های اجرایی موجب گردیده است که مصوبات و بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی متعددی در حوزه کسب و کار صادر گردد که بدون توجه به نظریات اتاق بازرگانی و تشکل‌های اقتصادی تهیه و تنظیم شده و ضمن متناقض بودن با مصوبات قبلی، عملاً موجب اختلال در حوزه کسب و کار گردیده‌است که در نتیجه فعالان اقتصادی جهت اصلاح و حذف آنها مجبور به مراجعه به شورای گفتگوی دولت و بخش خصوصی و هیئت مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار و یا در نهایت دیوان عدالت اداری می‌گردند که هر یک از آنها موجب تحمیل هزینه هم به دولت و هم به فعالان اقتصادی می‌گردد. درخصوص درخواست سازمان محترم بازرسی کل کشور جهت ارائه گزارش جامع نحوه تعامل دستگاه‌های اجرایی با اتاق بازرگانی نسبت به رعایت موضوعات قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، قاعدتاً سایر کمیسیون‌های ذیربط و مدیریت‌های اتاق اظهار نظر لازم به عمل خواهند آورد. در این خصوص، کمیسیون حقوقی و حمایت قضائی و مقرراتی جهت فراهم شدن زمینه قانونی لازم جهت اجرای موثر و قابل رصد و پیگیری مواد ۲ و ۳ و ۲۳ و ۲۴ و ۲۹ قانون موصوف پیشنهاد می‌نماید:

الف: "طرح هر گونه آیین‌نامه، دستورالعمل و سایر متون قانونی مربوطه در هیئت وزیران منوط به احراز رعایت کامل مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و درخواست نقطه نظرات اتاق بازرگانی و دیگر تشکل‌های اقتصادی ذیربط در خصوص موضوع و گزارش توجیهی پذیرش و یا عدم پذیرش نقطه نظرات موصوف در تهیه و تنظیم و مصوبه مورد نظر باشد در غیر این صورت مصوبه مذکور در اجرای اصل ۸۵ و ۱۳۸ قانون اساسی مغایر قانون بوده و با تذکر ریاست محترم مجلس شورای اسلامی مورد تجدید نظر واقع گردد."

ب: "تهیه و تنظیم و صدور هرگونه بخشنامه و دستورالعمل و آیین‌نامه و هر تصمیم اجرائی دیگر که مربوط به حوزه کسب و کار باشد از سوی وزیر و یا بالاترین مقام دستگاه اجرایی مربوطه و بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی و سازمان تأمین اجتماعی و گمرک و لازم الاجرا بودن آن منوط و مشروط به احراز رعایت کامل مفاد مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و جلب نظر اتاق بازرگانی و دیگر تشکل‌های ذیربط اقتصادی و دلایل متقن و صریح در پذیرش و یا عدم پذیرش نظرات مذکور در تهیه و تنظیم بخشنامه و دستورالعمل مورد نظر باشد."

ج: فرایند و سازوکار احراز اجرای مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و چگونگی جلب نظر اتاق بازرگانی و دیگر تشکل‌های اقتصادی ذیربط در تهیه و تنظیم بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی با جلب نظر اتاق بازرگانی ایران تهیه گردد.

د: عدم رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تهیه و تنظیم بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی ضمن اینکه از موارد ابطال بخشنامه و دستورالعمل مربوطه در هیات مقررات زدایی و تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار باشد، از نظر دیوان محاسبات کشور نیز تخلف صادرکننده بخشنامه و دستورالعمل مزبور تلقی شده و قابل پیگیری در مراجع دیوان باشد.

۲- ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

"دولت و دستگاه‌های اجرایی مکلفند به منظور شفاف سازی سیاست‌ها و برنامه‌های اقتصادی و ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی و سرمایه‌گذاری، هرگونه تغییر سیاست‌ها و مقررات و رویه‌های اقتصادی را در زمان مقتضی قبل از اجرا از طریق رسانه‌های گروهی به اطلاع عموم برسانند.

تبصره: هیئت وزیران پس از کسب نظر مشورتی شورای گفتگو، زمان موضوع این ماده را تعیین و اعلام می‌کند. مواردی که محرمانه بودن آنها اقتضاء داشته باشد با تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی مستثنی است."

همان طور که ملاحظه می‌گردد قانونگذار در این ماده به یکی از اصولی ترین و ابتدایی ترین اصول حکمرانی خوب که ایجاد ثبات و امنیت اقتصادی در حوزه کسب و کار و سرمایه‌گذاری می‌باشد اشاره کرده است. لیکن متأسفانه فعالان اقتصادی و کنشگران عرصه کسب و کار و سرمایه‌گذاری کماکان با بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های خلق الساعه غافلگیر می‌شوند.

علیرغم اینکه حوزه کسب و کار در سالهای اخیر با تغییرات عمده و اساسی در سیاست‌ها و رویه‌ها و مقررات اقتصادی مواجه بوده است لیکن هیچگاه شاهد هیچ گونه پیش‌آگهی لازم راجع به تغییرات اساسی مورد نظر نبوده‌ایم که در نتیجه علاوه بر ورود خسارت و ضرر و زیان هنگفت به فعالان اقتصادی که با اعتماد و اتکا به قوانین و مقررات موجود نسبت به سرمایه‌گذاری و فعالیت اقتصادی اقدام کرده بوده‌اند موجب سلب امنیت اقتصادی شده و نشانه بارز عدم ثبات اقتصادی می‌باشد که موجب اختلال جدی در محیط کسب و کار شده و مانع بزرگ سرمایه‌گذاری می‌باشد. بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی و سازمان توسعه تجارت و وزارت صمت و سازمان تامین اجتماعی از شاخص ترین دستگاه‌های اجرایی هستند که بیشترین بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی را بدون هیچ گونه پیش‌آگهی (موضوع ماده ۲۴) صادر نموده‌اند.

تقاضا داریم سازمان بازرسی کل کشور عملکرد هیئت وزیران و دستگاه‌های اجرائی و بخصوص بانک مرکزی و سازمان امور مالیاتی و سازمان تامین اجتماعی و وزارت صنعت و سازمان توسعه تجارت را از نظر رعایت ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و پیش‌آگهی مصوبات مربوطه مورد بازرسی قرار داده و گزارش آن را منتشر نماید.

همچنین پیشنهاد داریم که هیئت وزیران و همچنین دستگاه‌های اجرایی که به نحوی از انحاء مبادرت به صدور مصوبه یا بخشنامه و دستورالعمل اجرایی می‌نمایند موظف گردند که نحوه ابلاغ موسس مصوبه مورد نظر را با رعایت مفاد ماده ۲۴ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در متن مصوبه تصریح نمایند.

۳- ماده ۲۹ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار

"قوه قضائیه و دولت اقدامات قانونی لازم را برای تنظیم آیین دادرسی تجاری و تشکیل دادگاه‌های تجاری به عمل بیاورند.

تبصره: تا زمان تاسیس دادگاه‌های تجاری جرائم مرتبط با فعالیت‌های تجاری و اختلافات بین بخش خصوصی و دستگاه‌های اجرائی حسب مورد در شوراها حل اختلاف یا شعب خاصی که روسای دادگستری استان‌ها با رعایت صلاحیت محلی در حوزه‌های قضایی تعیین می‌نمایند رسیدگی می‌شود."

با وجود اهمیت وجود آیین دادرسی تجاری و تشکیل دادگاه‌های تجاری که منجر به رسیدگی تخصصی به دعاوی جاری شده و نقش بسیار مهمی در بهبود محیط کسب و کار داشته و علیرغم تکلیف قانونی قوه قضائیه و دولت در تدوین آیین نامه دادرسی تجاری و تشکیل دادگاه‌های تجاری، متأسفانه با گذشت نزدیک به ۱۰ سال از تاریخ تصویب و ابلاغ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار هنوز هیچ اقدام موثری از سوی قوه قضائیه و دولت در اجرای تکلیف قانونی مذکور به عمل نیامده است.

از سازمان بازرسی کل کشور انتظار داریم که عملکرد قوه قضائیه و دولت را در انجام این تکلیف قانونی مورد سوال و بازرسی قرار داده و گزارش آن را منتشر نماید.

